

Уважаеми клиенти,

За да подобрим разбирането Ви за финансовите пазари, предоставяме на Ваше внимание следния илюстративен материал по отношение на **индикативните разходи при опериране с финансови инструменти**. Моля да отчитате, че след извършването на операции с финансови инструменти, Вашето потвърждение за сделка съдържа изчерпателна информация относно общите разходи по изпълнение на нареждането след приключване на сделката (**ex-post разходи**), представени детайлно дезагрегирани, включително с посочване на определени специфични разходи на съответния пазар (напр. stamp duties). Независимо от това, добрата практика изисква от нас да предоставим на своите непрофесионални клиенти достатъчна информация преди встъпването в сделка, за да се уверим в тяхното разбиране на възможните разходи при сключване на сделки и ефекта им върху доходността на финансовите инструменти (**ex-ante разходи**).

**В допълнение към настоящия материал, следва да се запознаете детайлно и с тарифата на ИП София Интернешънъл Секюритиз АД.**

**Моля да имате предвид, че приведените пример за всеки пазар е илюстративен, не са приведени примери за всички видове финансови инструменти и всички пазари, и конкретните разходи за определена сделка на определен пазар могат да варират.**

Преди вземане на решение за извършване на сделка, имате право да поискате от приемащия поръчката служител на ИП София Интернешънъл Секюритиз АД да ви даде разяснение относно очакваните разходи. Следва да имате предвид, че ако поръчка се изпълнява при определени от Вас условия, то разходите по изпълнението ѝ (например конкретен пазар на който да бъде изпълнена) могат да се различават от разходите при изпълнение без дадени такива изрични указания.

## **Илюстративен пример 1. Разходи и ефект върху доходите при сделки с капиталови инструменти на Българска Фондова Борса АД**

***Разходи, които не зависят от обема на съхраняваните при ИП финансови инструменти и броя сделки:***

- Такса за издаване на LEI код на клиента (валиден за една година) – 150 лева + 30 лева ДДС. Тази такса се заплаща, за да може клиентът да търгува с финансови инструменти. Този разход възниква само за юридически лица.
- Такса за преиздаване на LEI код на клиента (след изтичане на първата година) – 120 лева + 24 лева ДДС. Този разход възниква само за юридически лица.
- Откриване и поддържане на брокерска сметка – 2 лева на месец с включен ДДС, събирана на тримесечие

***Разходи, които зависят от обема на съхраняваните при ИП финансови инструменти:***

- Поддържане на сметка за финансови инструменти на непрофесионален клиент (попечителска услуга) – 0.05% от стойността на финансовите инструменти на клиента

***Разходи, които зависят от извършваните сделки:***

- Сключване на сделки на регулиран пазар – 2% от стойността на сделката, не по-малко от 20 лева.

За целите на илюстративния пример:

- Клиентът подава поръчка за придобиване на 10,000 обикновени акции с право на глас с Емитент Дружество А, търгувани на БФБ на цена от 6 лева.
- Поръчката на клиента се изпълнява при цена от 5.90 лева на акция.
- Клиентът държи ценните книжа за срок от 3 години.
- Дружество А гласува брутен дивидент от 10 стотинки на акция, които клиента получава през първата година.
- Дружество А гласува брутен дивидент от 20 стотинки на акция, които клиента получава през втората година.
- Дружество А не разпределя дивидент за третата година.
- В края на третата година, клиентът дава поръчка за продажба на притежаваните 10,000 обикновени акции с право на глас с Емитент Дружество А, търгувани на БФБ на цена от 6.50 лева.
- Поръчката на клиента се изпълнява при цена от 6.55 лева на акция.

Допълнителна информация:

- Клиентът съхранява за тригодишния срок при ИП освен посочените 10,000 акции още две емисии ценни книжа с обща стойност 250,000 лева през първата година, 230,000 лева през втората година и 190,000 лева през третата година.

- С отчитане на придобитите от клиента ценни книжа, общата стойност на съхраняваните при ИП ценни книжа е 309,000 лева през първата година, 289,000 лева през втората година и 249,000 лева през третата година.

Въз основа на горното, стойността на ценните книжа от дадената емисия като дял от общата сума ценни книжа, които клиентът държи в ИП е 19.093851% за първата година, 20.415225% за втората година и 23.694779% за третата година.

Двете комисиони, които се прилагат на ниво „клиент“ тогава могат да бъдат разпределени между отделните емисии ценни книжа и за дадената емисия ще се получи:

Начин за изчисляване	Първа година			Първа година			Първа година		
	Брутна сума	Относителен дял	Нетна такса	Брутна сума	Относителен дял	Нетна такса	Брутна сума	Относителен дял	Нетна такса
Такса поддържане на брокерска сметка	24.00	19.093851%	4.58	24.00	20.415225%	4.90	24.00	23.694779%	5.69
Такса LEI код	180.00	19.093851%	34.37	144.00	20.415225%	29.40	144.00	23.694779%	34.12

Използвайки тези разходи, които вече са относими към конкретната емисия клиентът може да направи детайлен анализ на разходите си.

#### Анализ:

Вид разходи	На входа		Първа година		Втора година		Трета година		На изхода		Пояснение Изчисленията са към цената на придобиване на финансовите инструменти
	лева	% от стойността на ФИ	лева	% от стойността на ФИ	лева	% от стойността на ФИ	лева	% от стойността на ФИ	лева	% от стойността на ФИ	
Разходи за покупка на ФИ	59 000.00	100.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	
Разходи за сключване на сделка	1 180.00	2.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	1 310.00	2.2203%	2% от сключената сделка
Разходи за издаване на LEI	0.00	0.0000%	34.37	0.0583%	29.40	0.0498%	34.12	0.0578%	0.00	0.0000%	Разпределени върху частта от клиентските активи, която е дадената емисия акции
Поддържане брокерска сметка	0.00	0.0000%	4.58	0.0078%	4.90	0.0083%	5.69	0.0096%	0.00	0.0000%	Разпределени върху частта от клиентските активи, която е дадената емисия акции
Поддържане на сметка непрофесионален клиент	0.00	0.0000%	29.50	0.0500%	29.50	0.0500%	29.50	0.0500%	0.00	0.0000%	0.05% от стойността на съхраняваните активи от дадената емисия
Допълнителни разходи, вкл.:	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	
(а) разходи за конвертиране на валута	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	ИП не удържа на клиента такси за превалутиране
(б) такси и комисиони на трети страни	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	На клиента не се начисляват допълнителни такси и комисиони на изпълняващи брокери, ако такива се използват в сделката
(в) възнаграждение на обвързан агент	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	Не се начислява допълнително възнаграждение на обвързан агент
<b>Общо разходи</b>	<b>60 180.00</b>	<b>102.0000%</b>	<b>68.45</b>	<b>0.1160%</b>	<b>63.80</b>	<b>0.1081%</b>	<b>69.31</b>	<b>0.1175%</b>	<b>1 310.00</b>	<b>2.2203%</b>	
<b>Приходи</b>		0.0000%		0.0000%		0.0000%		0.0000%		0.0000%	
Приходи от продажба на ФИ	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	65 500.00	111.0169%	
Приходи от дивидент (нето)	0.00	0.0000%	950.00	1.6102%	1 900.00	3.2203%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	След 5% данък върху дивидентите
<b>Общо приходи</b>	<b>0.00</b>	<b>0.0000%</b>	<b>950.00</b>	<b>1.6102%</b>	<b>1 900.00</b>	<b>3.2203%</b>	<b>0.00</b>	<b>0.0000%</b>	<b>65 500.00</b>	<b>111.0169%</b>	
<b>Нетни приходи</b>	<b>-60 180.00</b>	<b>-102.0000%</b>	<b>881.55</b>	<b>1.4942%</b>	<b>1 836.20</b>	<b>3.1122%</b>	<b>-69.31</b>	<b>-0.1175%</b>	<b>64 190.00</b>	<b>108.7966%</b>	

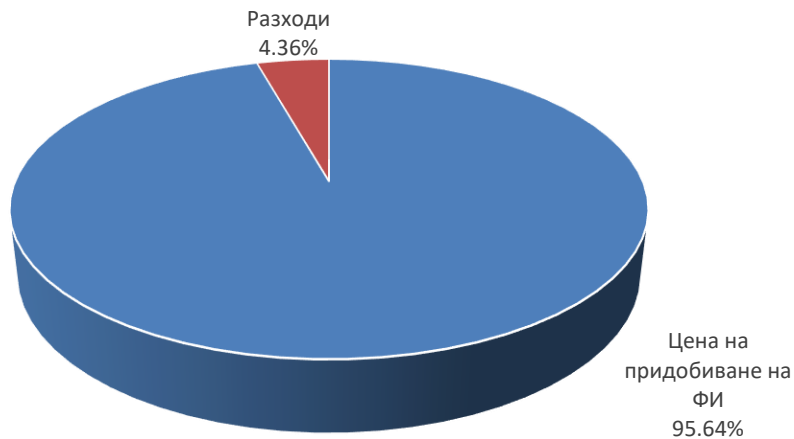
На тази база клиентът може да определени нетната доходност на своята инвестиция в края на първата, втората и трета (при изхода) година както следва:

Анализ на доходността	Първа година	Втора година, кумулативно	Трета година, кумулативно
<b>Стойност</b>	<b>59 000.00</b>	<b>59 000.00</b>	<b>59 000.00</b>
<b>Намаления:</b>			
Нетна загуба при изход (продажна цена - цена на придобиване <0)	0.00	0.00	0.00
Разходи на входа	1 180.00	1 180.00	1 180.00
Разходи за периода	68.45	132.25	201.56
Разходи на изхода	0.00	0.00	1 310.00
<b>Увеличения:</b>			
Приходи от дивидент	950.00	2 850.00	2 850.00
Нетна печалба при изход (продажна цена - цена на придобиване	0.00	0.00	6 500.00
<b>Нетна стойност в края на периода</b>	<b>58 701.55</b>	<b>60 537.75</b>	<b>65 658.44</b>
<b>Доходност за периода в лева</b>	<b>-298.45</b>	<b>1 537.75</b>	<b>6 658.44</b>
<b>Доходност за периода върху началната инвестиция, %</b>	<b>-0.5058%</b>	<b>2.6064%</b>	<b>11.2855%</b>
<b>Средногодишна доходност за периода</b>	<b>-298.45</b>	<b>768.875</b>	<b>2219.48</b>
<b>Средногодишна доходност за периода върху началната инвестиция, %</b>	<b>-0.5058%</b>	<b>1.3032%</b>	<b>3.7618%</b>

В дадения илюстративен пример, клиентът ще е постигнал положителна средногодишна доходност през втората година (1.3032% средногодишна доходност за двугодишния период), а крайният резултат за тригодишния период е **средногодишна доходност от 3.7618%**.

Оттук може да се направи следния ценови анализ за общите разходи за клиент, включващи цената на финансовите инструменти и разходите за тригодишния период:

### Ценова структура на взаимоотношенията



Съответно, може да се анализира и структурата на самите разходи:



Както е видно от този анализ, в дадения случай, над 90% от разходите за клиента се формират от разходите за брокерска комисиона, като попечителската услуга и издаването на LEI код са със съпоставима тежест в диапазона на 3-4%.

## **Илюстративен пример 2. Разходи и ефект върху доходите при сделки с капиталови инструменти на London Stock Exchange**

***Разходи, които не зависят от обема на съхраняваните при ИП финансови инструменти и броя сделки:***

- Такса за издаване на LEI код на клиента (валиден за една година) – 150 лева + 30 лева ДДС. Тази такса се заплаща, за да може клиентът да търгува с финансови инструменти. Този разход възниква само за юридически лица.
- Такса за преиздаване на LEI код на клиента (след изтичане на първата година) – 120 лева + 24 лева ДДС. Този разход възниква само за юридически лица.
- Откриване и поддържане на брокерска сметка – 2 лева на месец с включен ДДС, събирана на тримесечие

***Разходи, които зависят от обема на съхраняваните при ИП финансови инструменти:***

- Съхранение на финансови инструменти търгувани на чуждестранни пазари – 0.20% от стойността на финансовите инструменти на клиента

***Разходи, които зависят от извършваните сделки:***

- Сключване на сделки на регулиран пазар – 0.5% от стойността на сделката, не по-малко от 15 валутни единици.
- Разходи на пазара: stamp duty за Великобритания по сделки за придобиване на финансови инструменти (в момента е 0.5%).

За целите на илюстративния пример:

- Клиентът подава поръчка за придобиване на 20,000 обикновени акции с право на глас с Емитент Дружество В, търгувани на LSE на цена от 3 GBP.
- Поръчката на клиента се изпълнява при цена от 2.90 GBP на акция.
- Клиентът държи ценните книжа за срок от 3 години.
- Дружество А гласува нетен дивидент от 0.10 GBP на акция, които клиента получава през първата година, втората и третата година.
- В края на третата година, клиентът дава поръчка за продажба на притежаваните 20,000 обикновени акции с право на глас с Емитент Дружество В, търгувани на LSE на цена от 4.00 GBP.
- Поръчката на клиента се изпълнява при цена от 4.15 GBP на акция.
- За улеснение на изчисленията е приет фиксиран курс GBP = 3 BGN за целия период.
- Клиентът заплаща дължимите разходи за LEI код и поддръжка на брокерска сметка в лева, съответно заплаща цената на закупените акции и брокерската комисиона в британски паунда, като е осигурил сумите в дължимата валута, поради което няма валутни сделки.

Клиентите следва да отчитат, че при сделки в чуждестранна валута, промените на валутните курсове могат да окажат съществено влияние върху преизчисляваните ефекти в левова равностойност!

Допълнителна информация:

- Клиентът не съхранява за тригодишния срок при ИП други освен посочените финансови инструменти, и следователно всички разходи се отнасят изцяло към тази емисия.

**Анализ:**

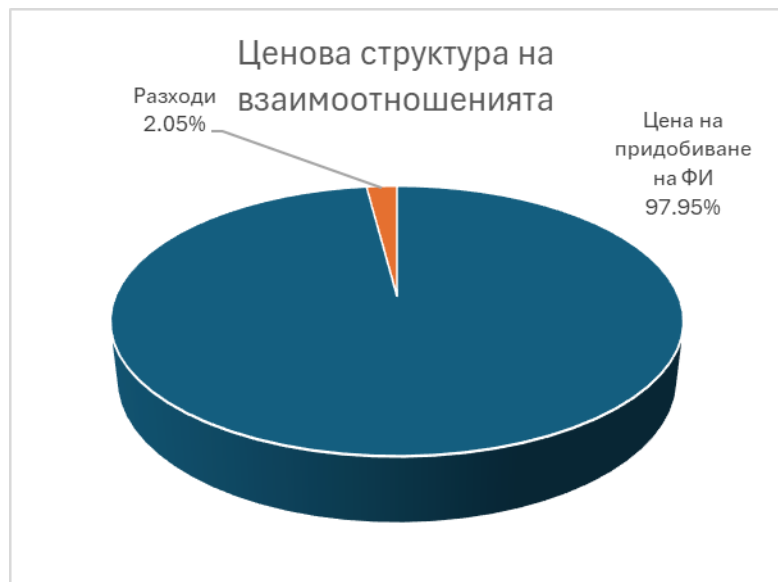
Вид разходи	На входа		Първа година		Втора година		Трета година		На изхода		Пояснение Изчисленията са към цената на придобиване на финансовите инструменти
	GBP	% от стойността на ФИ	GBP	% от стойността на ФИ	GBP	% от стойността на ФИ	GBP	% от стойността на ФИ	GBP	% от стойността на ФИ	
Разходи за покупка на ФИ	58 000.00	100.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	
Разходи за сключване на сделка	290.00	0.5000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	415.00	0.7155%	0.5% върху сделката
Stamp duty	290.00	0.5000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.5% само при входа
Разходи за издаване на LEI	0.00	0.0000%	60.00	0.1034%	48.00	0.0828%	48.00	0.0828%	0.00	0.0000%	Разходите се отнасят изцяло към тази емисия, тъй като клиентът не дръжи други
Поддържане брокерска сметка	0.00	0.0000%	8.00	0.0138%	8.00	0.0138%	8.00	0.0138%	0.00	0.0000%	
Поддържане на сметка непрофесионален клиент		0.0000%	116.00	0.2000%	116.00	0.2000%	116.00	0.2000%	0.00	0.0000%	0.20% от стойността на съхраняваните активи
Допълнителни разходи, вкл.:	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	
(а) разходи за конвертиране на валута	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	ИП не удържа на клиента такси за превалутиране
(б) такси и комисиони на трети страни	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	На клиента не се начисляват допълнителни такси и комисиони на изпълняващи брокери, ако такива се използват в сделката
(в) възнаграждение на обвързан агент	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	Не се начислява допълнително възнаграждение на обвързан агент
<b>Общо разходи</b>	<b>58 580.00</b>	<b>101.0000%</b>	<b>184.00</b>	<b>0.3172%</b>	<b>172.00</b>	<b>0.2966%</b>	<b>172.00</b>	<b>0.2966%</b>	<b>415.00</b>	<b>0.7155%</b>	
<b>Приходи</b>		0.0000%		0.0000%		0.0000%		0.0000%		0.0000%	
Приходи от продажба на ФИ	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	0.00	0.0000%	83 000.00	143.1034%	
Приходи от дивидент (нетно)	0.00	0.0000%	2 000.00	3.4483%	2 000.00	3.4483%	2 000.00	3.4483%	0.00	0.0000%	Дивидентът е нетен
<b>Общо приходи</b>	<b>0.00</b>	<b>0.0000%</b>	<b>2 000.00</b>	<b>3.4483%</b>	<b>2 000.00</b>	<b>3.4483%</b>	<b>2 000.00</b>	<b>3.4483%</b>	<b>83 000.00</b>	<b>143.1034%</b>	
<b>Нетни приходи</b>	<b>-58 580.00</b>	<b>-101.0000%</b>	<b>1 816.00</b>	<b>3.1310%</b>	<b>1 828.00</b>	<b>3.1517%</b>	<b>1 828.00</b>	<b>3.1517%</b>	<b>82 585.00</b>	<b>142.3879%</b>	

На тази база клиентът може да определени нетната доходност на своята инвестиция в края на първата, втората и трета (при изхода) година както следва:

Анализ на доходността	Първа година	Втора година, кумулативно	Трета година, кумулативно
<b>Стойност</b>	<b>58 000.00</b>	<b>58 000.00</b>	<b>58 000.00</b>
<b>Намаления:</b>			
Нетна загуба при изход (продажна цена - цена на придобиване <0)	0.00	0.00	0.00
Разходи на входа	580.00	580.00	580.00
Разходи за периода	184.00	356.00	528.00
Разходи на изхода	0.00	0.00	415.00
<b>Увеличения:</b>			
Приходи от дивидент	2 000.00	4 000.00	6 000.00
Нетна печалба при изход (продажна цена - цена на придобиване >0)	0.00	0.00	25 000.00
<b>Нетна стойност в края на периода</b>	<b>59 236.00</b>	<b>61 064.00</b>	<b>87 477.00</b>
<b>Доходност за периода в лева</b>	<b>1 236.00</b>	<b>3 064.00</b>	<b>29 477.00</b>
<b>Доходност за периода върху началната инвестиция, %</b>	<b>2.1310%</b>	<b>5.2828%</b>	<b>50.8224%</b>
<b>Средногодишна доходност за периода</b>	<b>1 236.00</b>	<b>1 532.00</b>	<b>9 825.67</b>
<b>Средногодишна доходност за периода върху началната инвестиция, %</b>	<b>2.1310%</b>	<b>2.6414%</b>	<b>16.9408%</b>

В дадения илюстративен пример, клиентът ще е постигнал положителна средногодишна доходност още през първата година от 2.1310% и ще реализира положителна доходност през целия период, като крайният резултат за тригодишния период е **средногодишна доходност от 16.9408%**.

Оттук може да се направи следния ценови анализ за общите разходи за клиент, включващи цената на финансовите инструменти и разходите за тригодишния период:



Съответно, може да се анализира и структурата на самите разходи:





Както е видно от този анализ, в дадения случай, над 57% от разходите за клиента се формират от разходите за брокерска комисиона, като попечителската услуга е втора по значимост с тежест над 28%, а издаването на LEI код е с тежест 12.65%.

### **Допълнителна важна информация за разбиране на илюстративните примери:**

- В горните примери е прието, че средствата за покупка на финансовите инструменти са на разположение при ИП. В случай, че това не е така, клиентите следва да отчитат банкови разходи свързани с поддържането на сметки и извършването на преводи. Тези разходи са различни при различните банки и подлежат на промени във времето.
- В горните примери е прието, че клиентът е осигурил средствата за покупка на съответните финансови инструменти и за покриване на съответните разходи във валутата на тези разходи. В случай, че парите на клиента са в различна валута, за извършване на съответното плащане ИП трябва да извърши валутна сделка (да продаде наличните в дадената валута парични средства на клиента и да закупи парични средства във валутата, в която е плащането), като тези сделки са свързани с използвани от съответните търговски банки валутни курсове, които се отличават от фиксинга на БНБ, и които могат да зависят от размера на валутната сделка. Доколкото валутните курсове се менят във времето, ИП не може да гарантира на клиентите при какъв валутен курс ще бъде направена дадена валутна сделка при определена търговска банка в бъдещ момент.
- Клиентите следва да отчитат, че сделките на различни пазари са с различен сетълмент. Например сделките на пазарите в САЩ са със сетълмент следващ работен ден, докато в Европа са със сетълмент след два работни дни. Това означава, че ако даден клиент продаде ценни книжа, търгувани в САЩ, за да финансира с постъпленията закупуване на ценни книжа, търгувани в Европа, това ще бъде възможно поради по-скорошния сетълмент в САЩ, но обратното няма да е възможно доколкото сетълмента по продаваните книжа трябва да предхожда сетълмента по закупените книжа, в противен случай клиентът трябва да използва заемни средства или марджин.
- Когато извършва сделки със сложни финансови инструменти, клиентът трябва да обърне особено внимание на метода на сетълмент - при брутен сетълмент клиентът трябва да достави изцяло на датата на сетълмента определена валута, финансов инструмент или друг актив, за да получи насреща определена валута, финансов инструмент или друг актив.
- Когато извършва сделки със сложни финансови инструменти, клиентът трябва да обърне особено внимание на вида сетълмент - при физически сетълмент клиентът трябва да достави изцяло на датата на сетълмента определен актив и да получи насреща друг актив, което съществено се различава от паричен сетълмент, при който се доставя единствено разликата в стойността между задължението по актива „за доставка/продажба“ и вземането по актива „за получаване/покупка“.
- Когато извършва сделки със структурирани деривативи, клиентът трябва да обърне особено внимание на т. нар. „вградени продукти“, представляващи валутни курсове, лихвени проценти, индекси и други, чиято бъдеща стойност може съществено да се различава от текущото равнище, което да окаже съществен ефект върху крайния финансов резултат.
- Преди да използват марджин, клиентите трябва да се запознаят в детайли с условията по използване на марджин, вкл. цената на използваното финансиране, наказателни лихви и такси, и условията за служебно затваряне на марджин